

Det er ikke vakkert når politikere blir mer opptatt av å være i regjeringkontorene enn hva de skal gjøre der, skriver Per Edgar Kokkvold. Her statsminister David Cameron og hans kone Samantha etter at de hadde stemt i lokalvalget og EU-valget. FOTO: SUZANNE PLUNKETT, REUTERS/NTB SCANPIX

døde i 1908. Sir Henry tok livet med ro. «Jeg har stor tro på sengen», skrev han i sin dagbok, «på å holde meg konstant i horisontal posisjon». Under en politisk krise ble han en gang i oktober i all hast hjemkalt fra kurstedet Marienbad i det nåværende Tsjekkia. Han brøt motvillig opp, men la hjemveien om Praha, Paris og Wien, der han gikk på sightseeing med kona. Da paret endelig nådde London, i desember, var krisen over. Hans avslappede livsstil hindret ham dog i ikke å bli en av Storbritannias beste statsministre i første halvdel av det forrige århundre.

Nevnes kan også Sir Edward Grey, utenriksminister både under Campbell-Bannerman og hans etterfølger, Herbert Henry Asquith. Sir Edward hadde ikke andre åpenbare utenrikspolitiske kvalifikasjoner enn sin romerske nese. Han var først og fremst

interessert i å fiske ørret og titte på fugler. Men han ble en god utenriksminister.

Han ble det fordi han hadde gode nerver, et klokt hode og et sikkert skjønn. – Det er riktig, skriver historikeren Knut Hageberg, at Grey var sterkere følelsesmessig engasjert i

» Det er ikke bra når regjeringssjefer omgir seg med medarbeidere som oppfatter sin rolle mer som PR-operatører enn som politiske rådgivere.

andungenes vekst enn i den tyske flåtes, men det hindret ikke at han bedømte den siste fullstendig klarsynt og realistisk.

Et bud fra fjellet

I tider som disse, når politikk mer og mer blir PR, er det kanskje flere som burde gjøre som Johan Falkberget, daværende stortingsmann (Ap) fra Sør-Trøndelag, som midt under vårsesjonen i 1932 fikk det datteren Asta kalte «et hemmelig bud fra våren og fjellet» om å komme seg hjem til rørosvidda. Han søkte derfor om permisjon ut sesjonen, av «velferdshensyn» som det het i brevet til presidentskapet. I virkeligheten var det for å skrive bind to av romanen Christianus Sextus.

Det var et godt valg allerede den gang.

kokkvold@online.no

Debatt

Geir Ulfstein
professor dr. juris,
Universitetet i Oslo

Niqab. Menneskerettighetsdomstolen har ikke anbefalt et forbud mot niqab. Tvert imot påpekte den at forbudet er problematisk.

Har ikke anbefalt niqab-forbud

Mange har tatt Den europeiske menneskerettighetsdomstolens (EMD) dom om bruk av niqab som en støtte til det franske forbudet mot ansiktsdekkende plagg. Sist ute var Gunnar Skirbekk i sin kronikk 27. juli i Aftenposten. Dette er riktig i den forstand at Frankrike ikke ble dømt. Men EMD har ikke anbefalt noe forbud. Tvert imot viser EMDs drøftelse at forbudet er menneskerettslig problematisk.

Domstolen påpeker at et demokratisk samfunn kjennetegnes av pluralisme, toleranse og åpenhet. Det er disse idealene som er utgangspunktet. Det franske forbudet gjør inngrep både i privatlivet (retten til å bestemme sitt antrekk) og i religionsfriheten (hvordan religionen skal utøves). Spørsmålet er om forbudet tilfredsstillende vilkårene for å begrense disse frihetene.

Det stilles for det første krav om at inngrepet tjener et legitimt formål. EMD mente at forbudet vanskelig kunne forsvares ut fra ønsket om likestilling mellom kjønnene, så lenge kvinnene selv velger å bruke plagget. Heller ikke hensynet til å beskytte den menneskelige verdighet kunne brukes som begrunnelse. Og myndighetene hadde ikke vist at det å skjule ansiktet representerte en slik sikkerhetsrisiko at det kunne begrunne forbudet.

Kravet om proporsjonalitet

Domstolen godtok imidlertid at hensynet til ønsket om å leve sammen, å ha kontakt med hverandre, var et relevant hensyn. Spørsmålet var imidlertid om inngrepet tilfredsstilte kravet om proporsjonalitet: var dette hensynet tilstrekkelig sterkt til å begrunne forbudet?

I dette spørsmålet viser EMDs karakter av en internasjonal domstol seg. Den anvender en skjønnsmargin, hvor den av hensyn til den nasjonale demokratiske friheten tillater et visst handlingsrom. I spørsmål hvor det er gode grunner til uenighet i demokratiske samfunn – som i dette tilfellet – tillates statene en vid skjønnsmargin. Det er denne skjønnsmarginen som er bakgrunnen for at forbudet ble godtatt, ikke at EMD uttalte sin enighet med Frankrike.

Utgangspunktet er individets frihet

Det er også viktig å merke seg at frikjennelsen ikke kom ubetinget. Domstolen understreket at en slik lovgivningsprosess innebærer en fare for at fordommer om visse deler av befolkningen befestes og at intoleranse fremmes, i en situasjon hvor staten har en plikt til å fremme toleranse. Selv om Frankrike ble frikjent, så EMD seg altså nødt til å advare stater som vurderer slik lovgivning.

Etter menneskerettslig tankegang er utgangspunktet individenes frihet. De som vil innføre innskrenkninger i denne friheten må kunne sannsynliggjøre at allmenne verdier tjener så vidt mye på et forbud at dette kan begrunne inngrep i den individuelle friheten. Dette er også i samsvar med liberal tankegang. Utgangspunktet er altså ikke nøytralt: bevisbyrden ligger på dem som vil innskrenke individenes frihet.